

[Arne Melchior]

landene imellem, og derfor er det næppe overraskende, at middellevetiden kan udvikle sig forskelligt – over en årrække altså også mindre gunstigt her hos os. Med rammevilkår mener jeg de forhold, som nævnes i begyndelsen af redegørelsen, forhold som beskæftigelse, uddannelse, boligforhold, socialt netværk osv. Tages bare et enkelt af disse vilkår ud – og her tænker jeg f.eks. på beskæftigelse og arbejdsmarkedet – udskiller Danmark sig ved, at en meget stor andel af kvinderne er erhvervsaktive. Det trækker nedad hos os nu, fordi arbejdsløshed hører til de levevilkår, der selvstændigt påvirker dødelighed og sundhedstilstand. Under ens vilkår med samme ledighed og med samme sammensætning af mænd og kvinder i arbejdsstyrken havde alene dette kunne udligne meget af den forskel, der er opstået.

Dette giver endnu en god grund til at se på ledigheden med største alvor og sætte ind med initiativer, der kan forebygge de skadelige følgevirkninger. Her må jeg sige, at vores regering i høj grad er på banen.

Generelt bygger regeringens forebyggelsespolitik på forståelse af sammenhængen mellem sundhed og god trivsel. Samfundet har sit ansvar for ordentlige rammevilkår, herunder også for et velfungerende sundhedsvæsen. Men det må ikke overskygge den kendsgerning, at vi selv er ansvarlige, den enkelte, for den livsstil, enhver netop vælger at anlægge og med de konsekvenser – positive såvel som negative – det måtte have for, hvor længe vi kan leve. Her skal det så også siges, at middellevetiden jo intet siger om befolkningens livskvalitet.

Herefter vil jeg vende tilbage til forskningen, som udvalget retter søgelyset imod. Der peges på behovet for en samlet tilrettelæggelse af sundhedsforskningen og udarbejdelse af en samlet forskningsstrategi. Til det formål har forskningsministeren i marts måned efter anbefaling fra Forskningspolitisk Råd nedsat det såkaldte NASTRA-udvalg, Det Nationale Strategiudvalg for Sundhedsvidenskab. Forskningsministeren udarbejdede dets kommissorium i januar i år, og en af opgaverne lyder på at opstille kriterier for prioriteringen af den offentlige sundhedsvidenskab og udarbejde prioriteringsliste over områder, hvor en særlig dansk forskningsindsats er mulig og findes væsentlig.

En anden opgave er at udpege forskningsområder, der specifikt retter sig mod en forbedret forebyggelse på de prioriterede områder. Allerede inden udgangen af dette år vil NASTRA-udvalget komme med en samlet indstilling til forskningsministeren. Vi har forventninger til, at der ud af dette samspil mellem forsknings- og sundhedsområdet vil komme forskningsresultater og analyser, der vil kunne styrke baggrunden for kommende sundhedspolitiske initiativer også rent forebyggelsesmæssigt og gøre det mere målrettet.

CD vil atter en gang slå et slag for en lille, men utrolig vanskeligt stillet befolkningsgruppe. Det er de psykisk syge. Rapporten fra Middellevetidsudvalget fastslår, at en af de væsentligste risikofaktorer for selvmord er psykisk sygdom, og at der er en særlig veldokumenteret øget selvmordsrisiko forbundet med alle psykiske sygdomme. Som specielle risikofaktorer nævnes utilstrækkelig social og medikamentel efterbehandling, social isolation eller pludselig afbrudt kontakt til en behandler, og risikoen er forstærket omkring tidspunkterne for indlæggelse og – hvad der bør lægges særlig vægt på i forbindelse med denne debat – udskrivningstidspunktet.

Den behandling, disse mennesker i årevis har været udsat for, har været grov og ubarmhertig. CD's ordfører, hr. Peter Duetoft, sagde i en forespørgselsdebat i marts 1991 fra denne talerstol, at vi i velfærdssamfundet Danmark kan finde billeder, der er nøjagtig lige så slemme som dem, der blev vist i Jacob Holdts meget omtalte serie »Amerikanske Billeder«. Om disse billeder blev det ellers påstået, at de kun fandtes i slummen i USA.

CD håber inderligt, at de initiativer, der er taget og vil blive taget i samarbejde mellem forskellige ministerområder, kan medvirke til, at det ikke længere skal være nødvendigt for nogen ordførere at efterlyse værdighed i behandlingen af en særlig udsat og udstødt gruppe mennesker. Dette kan vi simpelt hen ikke være bekendt; her er der virkelig et markant behov for forebyggelse.

Må jeg særskilt nævne sundhedsvæsenet, som i Danmark ligger lavt udgiftsmæssigt i forhold til landene omkring os. Selv om sundhedsmæssige hensyn går på tværs af sektorerne, spiller sundhedsvæsenet en central rolle både i behandling og forebyggelse. Det kom-